

Palliatieve zorgbehoeften op tijd herkennen

Welke overwegingen leidden tot de belangrijkste onderzoeksvragen waarop deze arts-in-opleiding tot huisarts-onderzoeker (aiotho) aan het promoveren is? Coördinatie: Nadine Rasenberg • Correspondentie: n.rasenberg@erasmusmc.nl

PRAKTIJKVRAAG

Om patiënten met palliatieve zorgbehoeften tijdig te herkennen, zijn er hulpmiddelen ontwikkeld zoals de 'surprise question' (Zou ik verbaasd zijn als mijn patiënt binnen een jaar zou overlijden?). Zijn deze hulpmiddelen geschikt om te gebruiken in de eerste lijn of hebben ze aanpassingen nodig? En kan het HIS hierin nog een rol spelen?

HUIDIG BELEID

Het NHG-Standpunt Huisarts en palliatieve zorg (december 2009) stelt dat, zodra patiënten in de palliatieve fase komen, de huisarts de zorgbehoeften van de patiënt systematisch in kaart moet brengen om adequate zorg te kunnen bieden. Artsen vinden het echter moeilijk om te bepalen wanneer de palliatieve fase begint, vooral bij patiënten met bijvoorbeeld hartfalen of COPD, zeer hoge leeftijd of multimorbiditeit. De levensverwachting wordt dan vaak overschat. Op dit moment zijn er nog geen goed gevalideerde hulpmiddelen beschikbaar om deze patiënten in de eerste lijn tijdig in beeld te krijgen.

RELEVANTIE VOOR DE HUISARTS

Per jaar overlijden ongeveer 140.000 mensen in Nederland. Ruim de helft hiervan overlijdt aan een niet-acute aandoening, zoals kanker, chronisch hartfalen, COPD, dementie en/of ouderdom. Het overlijden van deze patiënten wordt vaak voorafgegaan door een periode waarin de ziektegerichte behandeling overgaat in palliatieve zorg. De huisarts is steeds vaker de verantwoordelijke zorgverlener in het laatste levensjaar, van wie kwalitatief goede (palliatieve) zorg wordt verwacht.

STAND VAN ZAKEN IN DE LITERATUUR

Door tijdige herkenning van palliatieve zorgbehoeften kan de huisarts een beter anticiperend beleid voeren. Uit onderzoek blijkt dat dit onder meer kan leiden tot verbeterde kwaliteit van leven, vermindering van depressieve klachten, minder ziekenhuisopnames, korter verblijf in het ziekenhuis en lagere zorgkosten.¹ De laatste jaren zijn er hulpmiddelen ontwikkeld om patiënten in een palliatieve fase te herkennen. Dit zijn bijvoorbeeld de Golden Standard Framework-Prognostic Indicator Guidance (GSF-PIG) en de Supportive & Palliative Care Indicators Tool (SPICT). Een vraag die ook veel wordt gebruikt om de eenjaarsoverleving te voorspellen – eveneens onderdeel van de GSF-PIG – is de 'surprise question'. De GSF-PIG en de SPICT zijn alleen getest in een ziekenhuispopulatie. Hieruit bleek dat na een jaar, respectievelijk 67,7% en 48% van de geïdentificeerde patiënten waren overleden.^{2,3} Een validatieon-

derzoek van deze hulpmiddelen in de eerstelijns populatie is tot op heden nog niet verricht. Het is belangrijk om te weten of deze hulpmiddelen goed werken in de eerstelijns populatie of dat er nog aanpassing nodig is. Hiervoor is het ook nodig om te weten in hoeverre data uit het HIS een rol kunnen spelen in de herkenning van deze groep patiënten.

CONCLUSIE

Artsen zetten vaak (te) laat palliatieve zorg in doordat ze palliatieve zorgbehoeften niet op tijd herkennen. Om deze patiënten eerder in beeld te krijgen, zijn er verschillende identificatiehulpmiddelen ontwikkeld.

BELANGRIJKSTE ONDERZOEKSVRAGEN

Zijn de huidige identificatiehulpmiddelen ter herkenning van patiënten met palliatieve zorgbehoeften, zoals de 'surprise question', geschikt om in de huisartsenpraktijk te gebruiken? Welke rol kan het HIS hierin spelen? ■

LITERATUUR

- 1 Davis MP, Temel JS, Balboni T, Glare P. A review of the trials which examine early integration of outpatient and home palliative care for patients with serious illnesses. *Ann Palliat Med* 2015;3:99-121.
- 2 O'Callaghan A, Laking G, Frey R, Robinson J, Gott M. Can we predict which hospitalised patients are in their last year of life? A prospective cross-sectional study of the Gold Standards Framework Prognostic Indicator Guidance as a screening tool in the acute hospital setting. *Palliat Med* 2014;8:1046-52.
- 3 Highet G, Crawford D, Murray SA, Boyd K. Development and evaluation of the Supportive and Palliative Care Indicators Tool (SPICT): a mixed-methods study. *BMJ Support Palliat Care* 2014;3:285-90.